

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 3 ft. félére 6 ft. pp.
A hirdetések negyszer hasábjának sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden es. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál b. magyarutca 322 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet fordulni. A szerkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézendők. Nem bérmentes leveleket csak rendes levelezőkötől fogadunk el.

Tartalom: Hivatalosok. A természettudományok és a keresztény vallás. B. Kemény Gábor munkája. Polgári biztosió Kolozsvárt. Színházi részvényesek gyűlése. Színház és hírek. Levelek K. fejérvár. és Dézsről. Bécsi hírek. Külföld. Börze. Hirdetési melléklet.

HIVATALOS.

Ő cs. kir. apostoli Felsége f. é. Martius 31-ről kelt legfelsőbb határozvány által pénzügyminiszter ő nagyméltóságát fölhatalmazni méltóztatott, az 1851-dik év óta tetemesen fölhágott sótermelési költségek, és a szaporodott álladalmi gazdálkodás szükségletei kellő fődözésére, a birodalom minden koronaországában — a lombárd-velencei királyságot és Dalmatországot kivéve — az emberi eleményre készített sónak, s eszerint a limitó-sónak is, a hol ez létezik, fenálló eladási áraikhoz egy huszanöt krajczárnyi (25 kr.) pótlékot bécsi mázsnál behozni, mely f. é. május 1-én lépend hatályba.

E szerint f. év május 1-től kezdve a só árai következőképp állandának, u. m. a vizaknai, m. u. v. tordai, dézsaknai, parajdi sóhivataloknál 3 ft 40 kr, azaz három forint negyven krajczár, — a maros-portusi sóraktáraknál 3 ft 52 kr, azaz három forint ötvenkét krajczár, — és a maros-soly mosi só-raktáraknál 4 ft 1 kr, azaz négy forint egy krajczár mászárt.

Mi ezennel a f. é. april 3-ról 5109 szám alatt kelt magas pénzügyminiszteri kibocsátvány következtében köztudomásra hozatik.

Az erdélyi cs. k. helytartóságtól.

N. Szeben april 22-én 1856.

— A vallás és közoktatási ministerium e hó 16-án kibocsátott rendeletnél fogva a jogtanulók-tól megkívántot elméleti államvizsgálatokat szabályozza. E rendelet érvényes a bécsi, pesti, krak-kói, lembergi, grázi és insbruki egyetemekre és jogakademiákra nézve.

— A bucaresti cs. kir. ügynökség tudósítása szerint az oláh fejedelmi kormány a szarvasmarha kiviteli tilalmát f. évi majus 1-től fogva felfüggesztette.

A Természettudományok és a keresztényvallás.

≡ A rossz eszmék úgy szoktak elterjedni mint a miasmák; közönségesen csak akkor szokták észrevenni, hogy a lég velők telvi van, mikor a dögvesz feltartozhatatlanul, mikor öldöklő csapásai ellen többé már nem védelmezheti magát az ember, — mikor „már késő.” Ily erkölcsi miasmák, ily dög-leletes eszmék azon materialistikus, pöffeszkező nézetek, amelyekkel legújabb időben a természettudósok egy nagyon elterjedett sectája törekszik kiverni az emberek fejéből az Isten keresztény fogalmát és szívéből a keresztény hitet. Ráismerni könnyű azon, hogy mindent tudni állit, mindent kimagyaráz, a természetfelettieket oly könnyen mint a természetieket s mivel semmi tekintélyt nem tűr, még Istenét sem ismeri el, sőt az embert isteníteni: sok öntudatos s még több öntudatlan proselytáka talál, kik utánmondják a mester szavát és nemtudva hintik el a konkolyt. Ilynemű befolyására véltünk ismerni a jellemzett tudós iskolának a Muzeumnak utóbbi számában megjelent „Az ember a természetben” czimű cikkben. Ugyanazon kihívó hangja, ugyanazon elbizottsága a gyarló tudománynak, Istennek levonása az ember törpességére, s megvetése annak a mi szent. Mentsen Isten, hogy mi az író vádolnók! Elannyira nem, hogy észrevételeinket a cikk helyén éppen ezekből vissza is tartoztattuk. Az iskola az, mire az érintett cikkek alkalmat szolgáltat, hogy a t. közönséget az íróval együtt figyelmeztessük. Ennek befolyása nagyon szembevetendő: midőn ama cikkben az író a természettudományok — most már senki által kétségbe nem hozott — hasznosságát mutogatván, azzal akarja azokat emelni az ol-

vasó véleményében, hogy „az egyesek és nemzetek (anyagi) jólléte nem egyedüli és utolsó célja a természetismeretnek — hanem annál nemesebbet és magasabbat is kell várunk attól”: azt hinné a jámbor olvasó, ezen nemesebb és magasabb valami egyéb nem lehet, mint Istennek ismerete. Amde meny nyire megalódi! Az író mintegy meghökkenve vakmerőségén, melyet az iskola ellen majd elkövet, csak hamar devalválja a magas és nemes célt, valami, eddig még nem ismert, mysteriosus organumokra, melyek segítségével az ember a „természet csodadolgai-ba bepillanthat s a külső világgal belső közlekedésbe léphet.” Ezen titokteljes új organum tán csak nem a kopogó asztal? De vizsgálni nem akarjuk; az iskolának ez is kedvesebb, mint Isten. Hogy ettől megmeneküljön, nem hátrált a nehézségek előtt; megpróbálta az ész és értelem lényegét is, melynek személyesítője a lélek, megfejtetni, azt állitván, hogy az nem egyéb, mint az agyvelő phosphorvillogása, miután a chemikusok vegybontásai után tudjuk, hogy az agyvelőnek tetemes alkotó része meszes phosphorsó (phosphas calcis), a phosphor pedig, mint közönségesen tudva van, oly szépen villog a sötétben. Hanem ezen Istennélküli bölcsekre, Europa leginaplebbe chemikusa és természettudósa Liebig, egy a nagy közönség számára adott felolvasásában Münchenben sok előkelő és tudománykedvelő urak és hölgyek előtt következő okoskodással felelt, „Ha igaz az, hogy az észnek működése nem egyéb mint phosphorvillogás, úgy karunkban több eszünk van mint fejünkben, mert a chemia bizonyítja, hogy a karsontokban több a phosphorsó mint az agyvelőben; és ha szigoruk akarunk lenni: legtöbb észnek s magának a lélektanyájának is testiünk azon részében kell lenni, melyen ülni szoktunk; mert annak csontjaiban van legtöbb phosphorsó, valamint ezt is számtalan szigorral tudja bebizonyítani a chemia.” De ily tudós hóbortok rásütése meg nem zavarja az iskolát. Hogy uralkodhassék, proselytáka van szüksége, s mi könnyű annak, a ki így szól az emberekhez: ti istenek vagytok! A muzeumi tudós ugyan csak ennyit mond: „a természet országának törvényei oly teljesek oly tökéletesek, mint a ki alkotta, az Isten.” De ezeket ismerni kellene mind, hogy ily bátran lehessen teletők itélni; a ki mind ismerné, annyit tudna mint Isten: tehát Isten volna. Ej de messze vannak pedig az emberek, sőt a tudósok is attól hogy a természet minden törvényeit ismernék! A mit ismernek, az egyik valóban szebb a másiknál, de mind oly tökéletlen, hogy egész általánosságban egysem alkalmazható s a dolgok lényegét még egy tudós sem bírta megmagyarázni: vagy Schillerrel: In's Innere der Natur dringt kein erschaffener Geist. Azért van, hogy a legnagyobb és valódi tudósok legkészebbek meghajolni Isten nagysága előtt. Hanem a mindegy; a fennebbi mód még is a legsikeresebb megnyerni az embereket, mert hűségük határtalanságát kielégíti; és oly régi practika mint maga az ember: a legelső csábító „das Wesen dasset's verneint” éppen így szólott az első emberhez a paradicsomban: Eritis

sicuti dei scientes bonum et malum! Bizony régi már ez iskola, úgy-e nyíjas olvasó. Vagy talán tulzunk és rémet látunk? Nem; éppen nem, csak élesen látunk. Kérdjük: mi által jutott a keresztényvilág Isten ismeretére? a kijelentés által. Honnan tudta meg kivált a protestans keresztény a kijelentést? a szent-könyvből. No már mi marad neki fen, ha e forrástól elidegenitjük vagy megfosztjuk, miből Isten lételének és tulajdonainak biztos ismeretére juthatna? A katolikusnak még fennmarad a traditio, de a protestansnak semmi. Igen de ha így szól az iskola: „a természet országa elannyira szép, hogy a paradicsom még csak árnyéka sem lehet”, olyan lealázó és megvetésre unszoló paupertatis testimoniumot ad azon könyvről, melyből a keresztény azt tanulta volt meg, hogy Isten az első pár embert a világ legszebb, minden áldásaival legbővebben felruházott kertjébe helyezte, hogy a ki a vakmerő de gondolatlan s itt öntudatlan szót komolyan veszi — pedig ki ne venné komolyan azoktól, kik a tudomány nevében beszélnek! — az többé nem folyamodik azon könyvhöz, mint hitének, a tudás legmagasbikának biztos forrásához. Tehát dobjátok el ezt a könyvet, majd okosabbakra tanitunk mi annál, mond az iskola. Pedig minél mélyebben hat a tudomány a dolgok velejébe, annál jobban kitűnik annak hitelessége. Buckland és Marcel de Serres Mózes tényhűségét a teremtés története leírásában bizonyítják be kétségbehozhatatlannul, — s a Niniveh romjaiból napjainkban kisedett téglára írt kronikák ugyan ezek hit-ségét erősítik meg a szent könyvben.

Tagadhatatlan; az iskola régen létezik. A németeknél most Vogt, Moleschott e tutti quanti képviselik; a francziák lemondottak természettudományokban ily tulságos törekvésekről, ámbár különben minden tagadásnak, még az emberi társaság szükségének is végére jutottak; s ezt náluk már csak az imperialismus ereje tartja fen egyedül. Nálunk nincsenek képviselői s a miasma csak öntudatlan hódításokat csinál. Éppen azért kellett ily korán figyelmeztetnünk ellene, hogy minden, a kire akarátja ellen is elragadt, védelmezhesse magát tőle. Mert ígéretet tettünk volt, hogy a Gondviselésben való hitet nemzetünkben nem megrendíteni, hanem megerősíteni lesz egyik törekvésünk. Mert erős hit nélkül soha egy nemzet sem lett sem boldog, sem nagy, sem szabad. Legszebb kora volt nemzetünknek a Hunyadiaké, mikor a keresztény hitért harczolt az izlam ellen; és Jánost csak mint a kereszténység hőstét gyászolta a világ. Mig Romának népe pogány tudatlanságában de együgyű szívének ártatlanságában Jupiter menydörgéseitől félt, és Apollo oraculumainak hitt, boldog, nagy és szabad volt; mind ennek pedig vége lett, mikor régi hitét és erkölcsét elvesztette s az istenek szobrai helyét az imperatoroké foglalta el. És kitől félhet Europa, még a legújabb történetek után is, ha nem egyedül a muszkától?... mert e nép a keresztény hitben még erős és attól fel tud melegezni.

Nem fog tehát, reméljük, egy józan hazafi is félreérteni, ha e hitet nemzetünkben nem elaltatni és meglátni, hanem fölébresztetni és fölmelegíteni töreksznünk.

⇒ Majus elseje nekünk egy irodalmi maiden-speechet hozott, melyet sietünk olvasóinknak bemutatni. Ez b. Kemény Gábor kilencz évnyi fizetése a „Nemzetek fejlődéséről. Mohonát megátalazozva a könyvet, meg voltunk leve a politikai mérsékleten és józan ésen, a tudományos készültségen, olvasottságon és még több gondolkodáson, melybe a fiatal bírónak e műve került. Irodalmi tekintetben is sikerült helyeket vettünk észre benne, mint a 17 és 19 lapokon. Szerző előbb a szabadság és egyenlőség fogalmait b. Eötvös József „XIX század uralkodó eszméi” alapján, de nem azok szolgai utánzásával, sőt gyakran ellenmondásban fejt ki, s azoknak a francziáktól átvett s hozzáink is bécsesempézett értelmét tökéletesen megcáfolja, s emberi társaságban lehetlennék bizonyítja be. Azután a nemzetiességeket igyekszik a mostani status-rendszerrel összeegyeztetni. Nem tudjuk, érdekesebbé akarta-e az író első föllépését tenni azzal, hogy b. Eötvös köztetett munkájának két véleményére egy jócska fűzet commentárt írt — mert előtől végig csak b. E-vel és olykor-olykor Macaulayval bibelődik; mi szinte azt hisszük, hogy cél-szerűbben tesz, ha egészen függetlenül írja le gondolatait, mert az emberek még rövid kritikát is nehezen olvasnak el (ezt a rövid jelentést pl. sokan el fogják olvasni, de kérdés: el-e azt a mit Muzemünk majd talán hozand?), hát egy 143 lapos? Aztán b. E-nek e nagyon tudományos apparatussal készült munkája, mint szerző is mindjárt elől bevallani látszik, nem csinált nagy szerenest, és pedig csak azért, mert munkájával egy néhány esztendővel később jött mint kellett volna. Habár 1846-ban írja b. E. két izmos kötetét, akkor bizony egészen más és üdvös sikert arat; de akkor a tudós báró éppen az ellenkezőt tanította, és a Budapesti Híradónak — cujus pars magna fui — a józanész és gyakorlati életben alapult czáfolatai és jóslatai nem bírták őt megtéríteni. Ez csak egy nagy forradalomnak sikerült; de ez oly demonstratio volt, hogy Hobbes, Puffendorf és Swedenborg argumentumai nélkül is meggyőzött mindenkit az elkövetett roszokról. Azért nem is az b. E-nek érdeme, hogy most későre szembeszáll azokkal a divatos eszmékkel, hanem hogy elég bátor lelkű volt, két kötetben keresztül kiáltozni: mea culpa, mea maxima culpa! Véleményünk szerint tehát b. Kemény G. jobban tette volna, ha függetlenül rakta volna le nézeteit e fűzetbe; azonban e véleményünket nem tartjuk csálhatatlannak. Minden esetre ajánljuk kivált hazai ifjúságunknak e mű olvasását; érett gondolatokra, józaneszmékre talál benne. Azonban öregek is tanulhatnak belőle. A hosszadalmasság és bőbeszédűség, miiben a munka szenved, a gondolatok kiáradására — mit gátolni kell — még kezdő íróra mutatnak; de a kezdőből majd gyakorlott lesz, s azért legyen üdvöz általunk a komoly munkásság terén!

Fölszólalás a Kolozsvaron „Polgári biztosítéki intézet” nevezete alatt létező takarékpénztár ügyében.

Mult pár év alatt nem jelenvén meg Kolozsvaron szerkesztett hírlap, sajnosan kellett tapasztalunk, hogy annak hiánya miatt köztételeink, mint nap éltető melegét s világát nélkülözni kénytelenek, csak bágyadt sarjakat hajthatának. Megjelent a tavasz, s új életnek örvend az állati és növény-ország. S a tavaszal együtt megjelent a Kolozsvari Közlöny; s köztételeink és testületek annak hasábjain működéseik üdvös sikereit fölmutatathatván, az által rugókonyaságukat nyírik vissza, míg másfelől újabb vállalatok keletkezése lön elősegítve. Egyike Kolozsvaron a játékony üzleteknek a polgári biztosítéki intézet firmája alatt létező takarékpénztárnak, melyet Jakab Elek ur, idei mezei naptárban elsorolt intézetek sorából ki-felédett, mintha ez a többi játékony üzletnek mostoha testvére lenne, holott azon egy édes anyja a közhon édes, méltó gyermeke. Fölszóltam ennek ügyében folyó évi april 6-kán tartott választmányi ülésben, s megbízattam, hogy e takarékpénztári intézet folyvásti fönlállását, és szerény körében játékony működését a közönség tudatára juttassam, addig is: miglen maga ezen intézet rendes üzlete, és pénzállapoti mérége felől időnkénti működése folytán kimutatásait teendi. E végből a Közlöny tisztelt szerkesztőségét kérem, becses lapjában juttasson tért soraimnak:

Ezen takarékpénztár „Polgári biztosítéki intézet” nevezete alatt 1841-ben jött létre. 1848-dik évig virágzó állapotnak örvendett. S bárha utóbbi események ezt is, mint minden más ügyet, haladásában érezhetőleg hátravetették: mégis magát ez ideig folyvást föntartani képes úgy annyira: hogy a magyar pénzügyek megsemmisítésekor is, a feles veszteséget az intézet közpénzalap elviselhetvén, egyes részvényes tagjai nem károsultak. S azóta is sok megszorult tagoknak betett összeveit visszafizethette. Allamköltsönbe pedig 1200 ezüstitört irt alá. Ezen kívül mult év végén volt az intézet-

nek saját közpénzalapja 868 forint ezüstben, mely az új tagok beigtatási 1 forint díjával, és más e czélra fordított bevételekkel időnként növekszik. A tagok kamatoló tőkéje 1855-ik év végén 31,820 forintot számlált ezüstben, mely azóta is jóval növekedett, s ha a tagok bár mi kevéssé, de pontosabban folytatandják betételeiket, a növekedés a várakozásnak épp úgy megfelelő mint 1848 előtt. — A betétel ideje minden hó első napján van legkevesebb 1 pforintnyi mennyiséggel. Junius és december 25-dik napjain az előbbi félvi összeg 5 százaloti kamata, a lefolyó félvi tételekkel össze-sítve tökéstetik. S ez az intézet fő- és ellenőri könyveibe úgy az illető tag nyugtatvány-könyvecskéjébe is bejegyeztetik. A hónapvi tételekből, és tőkéek kamataiból begyülemő összevegből, a tagok-nak számdékol pénz kivételéi teljesítvén, a még föntmaradó mennyiség kamatra költsön kiadatik, három darab ezüsthusszassal számítva a költsönzött összeve a kötelelben, és jelzálog lekötése, mely el nem éghető városi épület-részek és beltelekben a költsönvett összeveget háromszorosan föltümuló meny-nységben törvényesen kimutatanni és betáblázlat-ni megkívántatik, — s így minden költsönzött tőke teljesen biztosittatik.

Főhatározó-testület a félvekenkénti közgyűlés. — Az intézet gazdasági, s igazgatási kövellen ke-zelői, egy igazgató, pénztárnok, ellenőr, jegyző és ügyvéd, s ezek mellett nyolcz választmányi tag. Jelenleg igazgató Vinkler Ferencz, pénztárnok Gút János, ellenőr Filker Elek, jegyző Lörinczi Mi-hály, ügyvéd Istvánffy András.

Ezen játékony intézet jelenleg ugyan egyszerű és kiskorúnak tekinthető, azonban káros volna meg-akadni engedni, — mert mint a letűnt napok ese-ményein magát túl küzdhet: most miután a kün levő, eddig nem elég erélylyel szorgalmazott ka-matok befizetése már szabályszerű szigorral elin-téztetett; ha a tagok is havi betételeiket el nem mulasztják, — és ha e városban, úgy közelebb és távolabb vidéken lakó tisztességes rendű és foglal-kozásu egyének is, megtakarított pénzeikből töb-bel kevesebbel ez intézetbe állanak; ez alapja le-end egy annyira ohajtott nagyobbszerű takarékpénztárnak, melynek létesítésén köztudat szerint munkálódik, nemzeti jólétünk felvirágzására játé-kony több intézetünk élén áldozatkészen álló, ha-zánkiai egyik legderekabbika gr. Mikó Imre ő nagy-méltósága, kit Isten hazánk javára sokáig éltessen!

Ohajtható tehát e szerény takarékpénztári in-tézetnek gyarapodása, mely egyesek hasznával, a hon javát magasztosan küzdelem előmozdítani.

Török Antal.

Színházi részvényesek gyűlése apr. 24. 1856.

(Folytatás.)

Ily vidéki pénztárnok jelenleg 20 van, n. m. Bécsben egy, de a kinevezett pénztárnok Rad-nótfai Sámuel urnak onnan történt elköltözésével ürességben van. Enyeden: b. Kemény István. K. Fehérvárt: dr. Ötvös Agoston. Szászvá-roson: dr. Lészai Dániel. Zarándban: Biha-ri Márton. *) Szébenben: Koronka László. Fo-garasban: Jakab György. Szentgyörgyön: Szentiványi György. Kézdi-Vásárhelyen: Cseh Ignác. Udvarhelyen: Török Ferencz. M. Vá-sárhelyen: Váji Károly. A volt Marosszékbén: Tolnai Gábor. A volt Küküllőmegyében: Vita Sámuel. A volt Csíkszékbén: Mikó Antal. Beszterczén: B. Löventhal Sámuel. Dé-zsen: Pataki Dániel. Szamosújvárt: Jakab Bogdán. Sz. Somlyón: Kovácsi Sándor. B. Hu-nyadon: Endes Miklós. Tordán: Vélies György.

A mi már a jelen gyűlés tárgyát tevő szá-madást illeti, ezt a bizottmány Pál Sándor és Wink-ler Ferencz részvényes tag urak által megvizsgál-tatván, a vizsgáló bizottosok hibanélkülnek találták; ha azonban a tisztelt részvényesek bár melyike azt közelebből megvizsgálni akarná, azt a színhá-zi bizottság jegyzőjénél megteheti, hol a számadás levéltára tétele előtt négy hétig mindenkinek megtekinthetés végett nyitva áll, s ha arra bár kinek valami megjegyzése volna, azt a nem sokára be-következő évi gyűlésen vagy addig is a bizott-mánynak előterjesztheti.

Ezen számadás szerint

- a) az évi részvényekből jött be 2290 f. — kr.
- b) az évi kamatnál többet —
- vagy az egész részvényt befizetők
- től jött be 1398 „ 45 „
- c) önkéntes adakozásból 255 „ 10 „
- d) a színház-alap számára ren-dezett bál-, színházi előadás- és
- concertból 1197 „ 5 „
- e) a színházért az előadások u-tán vett bérből 624 „ 20 „
- f) költsön vett összegből 3000 „ — „

teszen az összes bevétel 8765 ft 20 kr.

A kiadás ebből ily módon történt:

- a) a színház mellett az öltöző szobák csak fa-

ból voltak építve, és 32 éves használat után már annyira roskadt állapotba jöttek, hogy összeomlás-sal fenyegettek; mindenek előtt tehát öltöző szo-bák építéséről kellett gondoskodni. Miután a szin-ház általában mellék alkalmatosságok hiányában volt: jónak vélte a bizottmány ez alkalmat, midőn öltöző szobákat már úgy is építeni kellett, egy-uttal egy olyan épületet állítani, melyben minden mellék alkalmak is, mik egy jól rendezett szin-háznál mulhatatlan szükségesegek, meglegyenek, s ezért a színházépület végibe — chez ragasztva — egy két-emeletű eszeréppel fedett és tűz ellen tel-jesen biztosított épületet emeltetett téglából, mely-nek földszinti részében a disztimények és egyéb színházi kellékek lerakó helye van, első emeleté-ben négy öltöző szoba a szükséges előszobákkal, felső emeletében pedig egy — eddig annyira nél-küldött országos festészeti terem — könyvtár- és ruhatar-szobák; ezen alkalmakból áll ezen új épü-let, mely a czélnak tökéletesen megfelel és a szin-ház egyik legsürgősebb hiányán segített. Ezen épület azon kívül, hogy igen sok ügybarát anyag-gal és díjnélküli fuvarral segitette az építést, és hogy az azon évben be nem végzett külső vako-lás, úgy még némely apróbb kellékek ára a jövő számadásban jövedel, mivel azon időben tété-tett meg, mégis az anyag és munkabér drágasága mián 5499 ft 46 kr-ba került pben.

b) második sürgős teendő volt a színház belső földszítése, mely czi-men ment ki a pénztárból 278 ft 22 kr.

c) apróbb kiadásokra u. m. a részvénykötelezők bélyegdíjjára, nyomtatási, szétküldési költségekre, szolgál- és kéményseprő fizeté-sére sat. 309 ft 11 kr.

d) a bevételek közt előforduló költsön kamatjában 150 ft magának a tőkének apasztására 1000 ft

együtt 1150 ft — kr visszafizetett;

A kiadás összege teszen tehát 7237 ft 19 krt pben, mely összeget a főnebbi bevételből levon-va maradt készpénzben 1855 május 1-én a pénz-tárban 1528 ft 1 kr pp.

Es így az 1855 május 1. 1856 april utó nap-jáig terjedő időre készitendő elebe következő pénz-tári állás lesz előrebocsátandó:

1.) készpénzben 1528 ft 1 kr.

2.) részvények utáni kamathat-lélekban 540 ft — kr.

3.) kifizetendő adósságban 2000 ft — kr, pengőpénzben

Nemzeti Színház.

Szerdán apr. 30-án, Szentpéteri utolsó föllép-tél és jutalomjátékául „Gauthier Margit” dráma 5 felvában, írta ifj. Dumas, fordította Buloyovszkyné. A mai est ismét azoknak egyike, melyek ez év-ben ritkán fordultak elő. Színházunk tele volt. Meg kell említenünk a páholy-közönségnek azon lelkesítő részvétét, miszerint a legtöbb páholyjegy a jutalmazandó javára kétszeres díjért lön kivált-va, és az eképp begyűlt összeg haladta a rende-sen díjazott estü bevétel. Szentpéteri megjelenése-kor színni nem akará tapsvihar, gyönyörű koszo-ruk, és a karzatról szört, de kevés költői tehetséget je-lentő nagyon jámbor jellemű verszet fogadták. A drá-ma nagy tetszésben részesült, mit a hölgyek szeméből hulló könyök tanúsítottak. Az előadásra színészeink sok gondot fordítottak, mert ily pontosan s összevágó-lag rég nem működtek. Ha e drámának ügyes szer-kezetét, egyes meglepő szép helyeit, a sziv hurján végig rezgő mondatait, szóval, ha e drámának szép külsőjét tekintjük, talán mi is áthatva érezzük ma-gunkat általa, de másképp felelünk, ha kérdéznék tőlünk, jó drámának tartjuk-e Gauthier Margitot? Mi nem tartjuk Gauthier Margitot jó drámának, mert nincs benne költői igazságszolgálat-tás. Mi megvaljuk, még ott vagyunk, hogy a szin-házat az éren tanodájának tekintjük, s ezért ha tudunk is gyönyörködni, a lélek világából kika-pott és lélekhez szóló gyönyörü igazságokon, me-lyek az ést és szívet egyiránt megragadják, de ezzel még nem elégszünk meg, hanem ohajjuk, hogy a morális hatás előidézésére azon igazságo-kat az események meg ne buktassák. Mi akarjuk, hogy a drámaköltő mint az örök bíró igazságos legyen, azaz jutalmazza a jót, büntesse a gonoszt, és ha ez közvetlenül szemünk előtt nem történhe-tik, legalább sejttesse, hogy meg fog történni, ne-hogy lelkünkben azt a fájó érzetet vigyük el, mely a sértett igazságra bennünk fölajdul. Gauthier Margit jutalmat érdemelt. A nő, kit sze-relme ennyire fölemelt, ennyire megjavított, ennyi fűnségre tett képessé, megérdemli, hogy boldog le-gyen, hogy magasztos küzdelme meg legyen ju-talmazva. Vajjon Gauthier Margit példája képes-e csak egy buktott nőt is megtéríteni? Alig hiszszük. Miért is engedné magát a gyönyörökben úszó nő a valódi szerelem nemesítő befolyásának át, ha ak-

*) Ez meghalt a mult hó 9-én.

Szerk.

kor midőn érzi magában, hogy multja botlásait lel-
kének szerelmével némiképp sikerült elfelejtetnie,
mikor érzi, hogy lelke egy nemesebb szerelem él-
veire lett érdemessé, ekkor mondandó a kell mon-
dania a boldogságról. És ha már Margit a legfön-
ségebbé resignatioval lemond Armandról, eléggé
lélekantilag indokolt következetesség-e tőle a ma-
gaszatos, a végtelenül szeretőtől, hogy ismét elal-
jasodjék, és oda lökje magát annak karjaiba, ki
szerelmét megfizeti? Vajon van-e nő, ki ha oly
végtelenül szeret mint Margit Armandot, képes len-
ni másnak karjaiba vetni magát? Ha van, ne mu-
tassuk föl őket a színpadon. Mi azt hisszük, na-
gyobb következetesség lett volna Margittól magát
megölni, mint fönssége szerelme szakban aljassá
lenni. Még Duvalról, az öregről akarnánk beszél-
ni, de a számunkra kijelölt térből kifogyva, még
csak röviden az előadásra szorítkozunk. Gauthier
Margitot Priel Cornelia játszotta bensőséggel. Min-
denteljeleztet, a mit csak az érzés szerepében
föltalálhat. Csak az első fölvonásban mindjárt bá-
natos hangon kezdett beszélni, mire ha bár mell-
betegség jeleit adta — Cauthier Margitot értjük —
még nem volt oka. Szentpéteri kicsiny szerepében
is (Duval az öreg) művészi volt. Rónai (Duval Ar-
mand) és Gyulai (Rieu Gaston) kitűnő szorgalom-
mal töltötték be helyeiket. Tóthné Prudence sze-
repében utóljára lépett föl.

— Báró Kemény Gábornak a „nemzetek fej-
lődése“ című munkája a napokban került ki a
ref. collegium nyomdájából. Ara 1 ft. pp. Stein János
könyvkereskedésében kapható.

— Az elmúlt évről jó emlékezetben lévő Ra-
czek testvérek, kiknek ügyessége a hegedűn bá-
mulásra méltó, a napokban utaztak keresztül vá-
rosunkon N. Váradra.

— Színészeink Szentpéteri Zsigmond iránti tisz-
teletük és kegyeletüknek igen szép bizonyítékát
tanúsították emlékülr adva a távozonak egy becses
gyémántos gyűrűt és melltyűt.

— Tegnap utazott keresztül városunkon első
magyar bífvészünk Kövesi Ede, Maros-Vásárhelyre.
Alkalmunk volt nála egy ritka nagyságu kakast
látni, melynek fején herbecsszarvhoz hasonló gör-
beségű mintegy négy hüvelyk hosszú két szép
szarv volt. Igérték birjuk, hogy június közepé-
táján, midőn városunkba jön mutatványával ben-
nünket mulattatni, ezen esoda kakast tőn alaki-
tandó muzeumunknak ajándékozza. Eljen a művész!
(beküldetett.)

Vidéki levelezés.

Károlyfőjevárv April 30.

Tisztelt szerkesztő ur!

On becses lapjainak harmadik számában, hol
az előladosott magyar faluk visszamagyarosítását
illetőleg a P. Napló- és Vasárnapi Ujságnak meg-
felelve, idevaló tanodánk feladataul a balázsfalvi és
brassói gymnasium ellenében verseny diadalmas
kivívását tűzte ki, azt mondja, hogy tanodánk mű-
ködése fölött is örködni el nem mulasztandja. Hogy
ezt annál könnyebben és biztosabban tehessen, cze-
lő szeretnek látán tanodánk valódi hivatása és miként
történt visszaállítására felől holmi adatokkal szolgálni.

Tanodánk rom. katolikus címet visel. Te-
hát, mint katolikus alapítványból föntartott inté-
zet — kapuit testvérileg minden vallás és nemzet
növédekének megnyitván — hazánk katolikus
népe lelki, értelmi szükségének ohajtana megfe-
lelni. Püspök ur ő nmiga, kinek erélyes közben-
járásának köszönhetjük leginkább Felséges Urunk
kegyelme után ez intézet ujbol megnyitását, a fen-
említett czeáll egy más czelet is tűzött ki e tanoda-
dának, t. i. a papi hivatásra magukat már ifjabb
korukban szánt növédeknek növeltetését. Erdély-
ben a katolikus nép magyar- és németajku. Mi
volt tehát — miután magyar- és németajku lelke-
szekre van szükség — természetes, mint e tanoda
tannyelvél a magyart és németet egyaránt kitűz-
ni? Ki arról komolyan gondolkodott, miszerint
nyelvet tökéletesen — miképp azt lelkésznek tudni
kell — csak ifjabb korban lehet megtanulni; ki érzi,
mily szükséges a német nyelv tudása honunkban,
ki maga volt szerencsés tapasztalni, mily roppant
uj világ nyílik meg annak az irodalomban, ki né-
metül megtanult; méltányolni fogja tanári karunk-
nak a nyelv körül tett ez intézkedését. S e taná-
rok valóban boldogoknak érzik magukat, hogy e
részben két szerencse jutott osztályrészükül; egy-
felől, hogy édes, minden földi kincs felett szeret-
tett anyanyelvükön szólhatnak tanítványaikhoz; más-
felől, hogy oly gazdag irodalom mezejére, minő a
német irodalomé, vezethetik azokat.

Tanodánk, mint várunk sok más épülete is,
a lefolyt szerencsés időszakban a lángok mar-
taléka lön. Alsó négy teremé bálhajásos lévén,
könnyebben vala helyreállítható. E négy terem
kellő elkészítettetésig, míg az egész tanodának leg-
felsőbb helyen megengedendő fölépítése létesülhet-
ne, határozta el püspök ur ő nmiga, a szükséges
munkákra megkívánt költségek fedezésére 500 c-
zistforintot sajátjából utalványozván. E nagylelkű

ajánlat számos utánzókra találta polgáraink között.
A város 400-, a várbeli közönség 200-, Kolosi ta-
nár 50-, Lőnhart püspöki titkoknak 20-, Zerich ta-
nár 20-, Zangerl gyógyszeres 20-, Barcs püspöki
szerzetesrendi titkoknak 20, Public Kristóf 10-, Vá-
radi főbíró 10-, Boti tanár 12-ezistforintot adván
ez intézet építésére. Nem említve azokat, kik ke-
vesebbel járultak hozzá, kiemelendő buzgósgot fej-
tének ki ekkor Várad főbíró, meg Lendert és A-
polzán polgárok; kiknek elseje a szükséges fa-,
a második a vasnemű anyagokat és munkákat adák.

Igy történt, hogy tanodánk 1853-ki october
15-kén négy alsó osztályában, 1854 october elején
a 3 és 6-ban, 1855-ki october elején már a 7 és
8 osztályában megnyitván, nyolcz osztályu gymna-
siummá alakult.

Azon kegyeletes pártfogásnak, melyet Püspök
ur ő nmiga tanodánk irányában tanúsít, bebizonyí-
tására legyen elég felhozni azt, hogy szebeni Bilcz
nevű, természettudományokkal foglalkodott hiva-
latnok ásvány-, plánta- és álatgyűjteményét 600
ezistforinton megvéve, tanodánknak ajándékozni
méltoztatott.

A magas kormány azon kegyes intézkedése,
miszerint tanodánk könyvtárának gyarapítására é-
venként 60 ezistforintot utalványozni szokott; Fesztli
Károly iskolatanácsos ur ő nagysága iten jártá-
bani azon kegyes ígérete, miszerint tanodánkat ma-
gas figyelmére méltatandja: azon reménnyel ke-
csgetnek, hogy a tisztelt szerkesztő urat örkö-
dési tiszteben meg nem fogjuk busítani, sőt örö-
mére, szeretett kis, áldott hazánk hasznára le-
endünk. *)

V. K.

Dézs April 26.

A múlt vasárnap egy hete tartott egyházi köz-
gyűlésen K. Samu, helybeli cv. ref. iskolai igaz-
gató-tanár választott meg az ürességen lévő se-
géd-papi államásra 39 szavazattal. Successio biz-
tosítása mellett. Hogy e csaknem 2500 lélekből ál-
ló egyházból csak 39 választó került ki, részint
félreértések, részint a kebl tanács egy részének
függetlenségét illető féltékenysége miatt történt.
A megválasztott egyén, úgy látszik birja a közse-
retetet mint sok oldalú tudományos, műveltséggel
bíró szerény magaviseletű ember, ki már az egy-
házi irodalom terén is fejtekt ki munkásságot, de
mi mégis szerettük volna, ha megválasztása kel-
lemetlen surlódásokra, a felsőbbbességgel utatuzá-
ra nem adott volna alkalmat.

Egy örvendetesebb dologról is tudósíthatom az
olvasót, a városi választott közönség a néhány na-
pokkal ezelőtt tartott közgyűlésében 150 ft. pp. évi
díjt határozott adni majorsági pénztárából egy le-
ány-tanítóné fizetése pótlására, ki a női munkákon
kívül idegen nyelvekben tanokból is a hazai mel-
lett képes lesz szellemi tanítást adni. Ezen szép
ajánlat a felsőbbbességleibe terjesztett jóváhagyás
okaért, minek megtörténte után a csödlírdetés is
megleendő, meg kell jegyeznem: hogy nevelési cze-
lekre, u. m. a különböző hitfelekezeti fiu-iskolák
s kisdóvó fizetése pótlására is bizonyos évi ősz-
szeggel járul a közönségi pénztár, melyek örven-
detes gyarapodása nemcsak az anyagi s küljöllet
de a szellemi élet virágztatására is be kell hogy
folyjon. Alkalmilag legyen szabad kérdést tennünk
az iránt, hogy egy Kolozsvárt felállítandó leány-
növelde ügye miben áll, az e czele begyűlt adó-
mányokkal s a cs. k. főhadnagy Szabó Lajos *)
úr becses alapítványával mi történt, nagyon érde-
kelne tudni minket vidékieket, miután az e tárgy-
ban a kolozsvári lap által emelt szózatok oly szép
vizshangra találtak mindenütt a hazába?

Piaczi árjegyzék a mult hetivásárról: egy
osztrák mérő búza 5 ft, roz 3 ft 20 kr, zab
1 ft 24 kr, törökbuza 1 ft 20 kr, pityóka 1 ft 40
kr, kelt pengőbe. Egy kupa borsó 30 kr, lencse
40 kr, fuszulyka 20 kr, köles 30 kr, riskása 1 ft
váltóba, egy mársa széna 9 ft, szalma 6 ft 40 kr
váltóba, egy öl tűzifa 17 ft 30 kr, egy font mar-
hahús 20 kr váltóba. Egy font gyertya 1 ft 6 kr,
szappan 1 ft, egy kupa ó-bor 1 ft 12 kr, uj-bor
50 kr, pálinka 1 ft 28 kr, ser 25 kr, egy font só
6 kr, egy font gyapott 2 ft váltóba.

Bécs. Lapunk 9-ik számában Ó Felsége a
Császárné juniusban várt lebetegedése szerencsés
végbemendetelére vonatkozó egyházi rendeletek rész-
letekben következőképp határozatnak meg: A
hívők fölszólíttatnak, hogy ezen a birodalom min-
den alatiálóra nézve jelentékeny esemény miatt
az Istent Ó cs. kir. Felségének nyujtandó segélyért
kérjék, és ez itt közlendő imádságot a szerencsés
megtörtént szülésig a naponta tartatni szokott
isteni tisztelet után folytassák: „Mindenható örök
Isten! édd és föld Ur! ki a királyokat és népeket
áldásdálval örvendezteted, hallgasd meg kegyelme-
sen egyházad jámbor könyörgéseit, s engedj, hogy
szolgáld Erzsébet a mi népnyánk és Császárné-
nénk reménye szerencsés teljesülésének örvendjen;
fordíts el tőle minden veszélyt s oltalmazd kegyel-

*) Ezt mi önköröl feltettük. További tudósításait is öröme-
st vesszük. Bár másuttan is közölhetnők hasonlókat.
Szerk.

mesen mennyei szentmaddal. Ezért kérünk téged
Jézus Krisztus szent Fiad a mi Urunk és Megvál-
tónk által. Amen.“

— Ó cs. k. apostoli Felsége a gazdaszat fej-
lődése iránti legmagas részvétét újabb kegyvel
tüntette ki az által, hogy a mező- és erdő-gazdák
Prágában legközelebb tartandó gyűlése költségei-
nek fedezésére 10,000 pfntnyi összeget rendelni
méltoztatott. Ugyan e czele a cseshorzági rendek
5000 pfnt adtak.

— Az orosz kormány Europa minden szék- és
fővárosaiban hirlapokat szándékozik alapítani, me-
lyek érdekeit képviseljék, s az orosz colossus tul-
hatalma és mindenhatósága felől oszlásnak indult
tisztetét ismét fölelevenítsék. *)

— Ó cs. kir. apostoli Felsége April 23-kán a
tiszaí vasutársulatnak a tervezett vasutépítésre
megadta az engedélyt. A felséges császári ház ma-
ga e vállalat előmozdításában 6,000,000 pfnt alá-
írassal kegyeskedik részt venni. Hogy a magas
udvar ily nagy összeggel magány vagyonából ép-
pen egy magyarországi iparvállalathoz járul, az
megjegyzésre nagyon méltó és örvendetes.

— A fogadalmi templom alapkövének letétele
mult hó 24-kén történt meg ritka fénynyel és ün-
nepélyességgel. A nagy ünnepélyt korán reggel a
hely színe felé hullámlzó néptömeg, nem különben
a cs. várkapólnától a fogadalmi templom építkezé-
si helyéig föllállított katonaság és polgári czehek
által képzett sorfal jelentette. E sorok közt vonul-
tak el Ó cs. k. Fölségeik a Császárs és Császárné,
és a főkapuhoz érven, az építkezés alapítványója
Ó cs. kir. Fönsége Miksa főhercegtől és a vezé-
tő bizottmány tagjai Rauscher Otmár lovag bi-
bornok és Bécs hercegei és ő ementiaja, to-
vábbá báró Bach Sándor belügyi, gróf Thun Leo-
vallas és oktatásügyi, Bruck báró pénzügyi mini-
ster urak ő excellenciái, végre Dr. Emminger Al-
só-Austria helytartója, és Seiller lovag Bécs váro-
sa polgármesterétől, ezenkívül pedig az összes Bécs-
ben jelenlévő bibornokok, érsekek, püspökök és fő-
papoktól fogadtatt. Bécs aligha volt tanuja még
ily számos egyháznagyok jelenléte által emelt ün-
nepélynek.

Ó Felségeik, a főkapun belépve, Rauscher Ott-
már lovag bibornok ő ementiaja kezéből fogad-
ták a szentelt vizet, mire a Felséges pár, a fönse-
ges főbgek és főlnök kíséretében a cs. sátor felé
indult; ezalatt a nagy emelvén körében föllállított
hét zenekar a néphymnust játszá. Az egyházi szer-
tartások folyama alatt, melyen az összes bibornok-
ok, érsekek és püspökök teljes egyházi díszben
voltak jelen; a bátyáról ágyuk, a glaci-n föllál-
lott csapatok puská-üdvölvéseket tőnek.

Ezekután vette kezdetét a tulajdonképi, alap-
kövétel ünnepély, mely abból állott, hogy Ó Fel-
sége megtekintvén a fogadalmi okiratot és építési
tervet, az okmányt sajátkezű aláírásával látta el.
Erre ezen okmányok az ugyan e napról kelt hi-
vatalos „Wien. Zig.“ egy számával együtt az alap-
köbe tétettek. A kö maga a sz. földről sze-
reztetett Jozafat völgyéből, azon helyről, hol Űd-
vezitőnk elfogatása előestéjén sirt és imádkozott.

Ó Felsége a császár a Sz. Háromság nevében
háromszor ütött az alapköre, mit a főbgek és fő-
lnök sorban szinte tevének. Befejezésük megemlé-
jük, hogy a magasztos ünnep örökítésére emlék-
pénzek fognak veretni.

— A Belveder vonal előtti cs. kir. tüzérhad-
szertár zár-köletétele e hó 6-án fog véghezmenni,
melyet kedvező idő esetében Ó cs. k. apostoli Fel-
sége és Császárné Ó Felsége legmagas jelenlé-
tökkel fognak megtisztelni.

K Ü L F Ö L D.

FRANCZIAORSZÁG. Addig is, míg a türel-
mes olvasót a békeokmány százaz de fontos szö-
vegével teljes hitelességű alakban vigasztalhatnók,
közölünk itt mintegy előzűl parányi kiyonatot az
April 8-ki ülés jegyzőkönyvéből a rajnai lap után,
— mely ülésben többek közt a görögországi meg-
szállás alkalmából az olasz kérdés is szóba jött.
De főleg egy pontot érint e jegyzőkönyvnek kü-
lönben hiányos tartalma, a miről eddig misem
hatott a közönség közé, — mi csakugyan képes,
ha nem is bámulatyt, de legalább egy kis figyel-
met fölbresztien. Értjük azon helyet a Wale sz-
ki gróf beszédében, hol a belga sajtó ugynevezett
tüleapásai ellen szólal föl. Sokat érthetünk, sejt-
hetünk s talán jósolhatnánk is e helyből, s a ma-
gas inspiratioju teljhatalmazott helyzetéből, habár
mint általában az egész jegyzőkönyv sok szelidítés,
másítás, és kihagyás müfolyamán mehetett által,
ugy annak ezen részecskéje is. A francia minis-

*) Ha e hír igaz, nem lehet-e azt, egykissé több jóakarattal
a mi birodalomnak eddig minden alkalommal nagy mér-
sékletet tanúsított és magán éppen úgy mint nepein u-
ralkodni tudó nagy monarchiaja iránt, arra is magyaráz-
ni, hogy ő is a „világ uralkodónja“: a vélemény
előtt meghajol, s később a népe s kormány iránt ed-
dig minden ellemmondás nélkül terjesztett s minden po-
litikai majom- és papagájól elhitt és utáncsegett bal-
létékkel hirlapi feleleteket, mintsem költséges hadi-
mozdulatokat állítani szembe. Szerk.

ternek, ki tudomás szerint a napoleoni sugalmaknak csupán lú tolmácslója, az lett volna általában szándéka, hogy ügyes megtámadást tegyen a külföldi szabad sajtó, és pedig mindenek fölött az angolországi ellen.

Vert viszen veretlent. A rajkó vétett s Isákot verik. Belgiumról beszéltek s Angliát értem. Jól kivéve lord Clarendon a francia minister eszméirányát, s csak szárazon azt nyilatkoztá, hogy ő, mint oly ország ministere, hol a sajtószabadság az alkotmány első elve, nem járulhat a grófnak a sajtószabadság elleni kívánsághoz. E beszéd, valamint a Cavour grófé, többszörös javításokat szenvedett a jegyzőkönyv szerkesztésekor. De halljunk valamit e 8-ki ülésből.

A congressus ülésének első felében a dunai fejedelemségek kérdésével foglalkozott, annak eldöntése végett, vajjon a hospodárok megtartsák-e vagy ne tartásuk hivatalukat, azalatt míg a nép a föllátható kormány tárgyában nyilatkozik.

A vita után, melyben résztvettek Clarendon lord, Buol gróf, Ali pasa s több fölhatalmazott, eldönté a congressus, miszerint a magas portára bizza, hogy ha a jelenlegi hospodárok hatalmának ideje kitelik, a szükséges rendszabályokat, a congressus célzatainak értelmében megtegye. Ugyanezen ülésben az orosz teljhatalmazottak kinyilvánították, hogy Sebasztopol kikötője az egyesült sereg hajói előtt megnyitattik, hadcsapataik s anyagszereik elszállításának siettetése végett.

A francia külügyminister ekkor tartá ama beszédét, mely több égi kérdésre vet világot. Kiváncos — ugymond — hogy a teljhatalmazottak, mielőtt szétoszlának, különböző tárgyak felett, mik megoldásra várnak, s mikkel foglalkozni már csak azért is hasznos lenne, hogy új bonyodalmak kikerültesse, eszméiket kicsérélgék. A congressus noha kiválólag azért gyűlt össze, hogy a keleti kérdést szabályozza, szemrehányást tehetne magának, hogy nem használta az alkalmat, mely Europa legelső hatalmainak képviselőit egyesítette bizonyos kérdések földelésére, bizonyos egyetemes megalapítására, és abbéli szándokainak kifejezésére, miként akarja a világ nyugalma a jövőre nézve biztosítani, elosztván a politikai láthatáron még mindig borongó fellegeteket, mielőtt veszélyt hoznának.

Nem lehet tagadni, mondá, hogy Görögország rendszerü állapotban nincs. Az anarchia, minék ez ország martaléka lön, kényszeríté Francia- és Angolországot hadcsapatokat küldeni a Pireusba, s Görögországnak jelen helyzete sem valami kielégítő. Nem lenne-e azért kíváncos, hogy a congressuson képviselt hatalmak kifejeznék abbéli óhajátuk, hogy a három védhatalmasság, e királyság sajnálatos helyzetét, érettebb megfontolás tárgyává tenné? Walewzski gróf nem kéti, hogy Clarendon lord hozzá csatlakozik, kijelentvén, miszerint a két kormány türelmetlenül várja a percet, midőn az ország megszólalásával felhathatnak, mit komoly veszély félelme nélkül nem tehetnek mindaddig, míg a görögországi dolgok jelen állásán változás nem fog történni.

A francia első teljhatalmazott fölemlíti ezután, hogy az egyházi állam hasonlólag nincs normalis állapotban, hogy azon szükség, miszerint ez országot ne engedjék a féktelenségnek zsákmányul, Franciaországot, szintugy mint Ausztriát arra bírják, hogy a szent szék kívánságnak eleget tegyenek, megszállván Romát és a legatokat. Az egyház legidősb fiának czíme, melylyel Franciaország feje büszkélkedik, tisztévé teszi a császárt, hogy az egyház fejének őltalmat nyújtson. A római államok nyugalma, mitől Olaszország békéje függ, közelebbre érdeklí az europai rend fenntartását, hogysem Franciaország minden hatalmában álló eszközzel azt előmozdítani legnagyobb érdekében ne tartaná. De másfelől nem tagadhatni, hogy abnormis azon ország helyzete, melynek a maga fenntartása végett, idegen csapatokra van szüksége.

Walewzski gróf nem haboz kijelenteni, s reméli, hogy Buol gróf is, Ausztriát illetőleg, kezze fog vele, miszerint Franciaország nem csak kész visszavonni csapatait, de teljes szívéből várja a pillanatot, midőn azt az ország belnyugalma és a pápai kormány tekintélyének kockáztatása nélkül teheti. Előadja továbbá, mennyire kíváncos az europai súlygyen érdekében, hogy a római kormány annyira megszilárdítsa magát, hogy a megszálló csapatok kivonulhassanak az egyházi államból. Attár azután az olasz felszírt bizonyos kormányaira; az eltévedt, de meg nem romlott lelkeket megkegyelmezések által óhajja jobb utra téríteni, végetvetvén oly rendszernek, mely célját egyenesen téveszti, s a helyett, hogy a rend elemeit érné, a kormányokat gyengíti, és a demagógiának párthiveket szerez sat.

A francia teljhatalmazott most oly tárgyat említ föl, mely jóllehet tulajdonképp franciaországot érdeklí, komoly érdeklí minden europai hatalomra nézve is — a belga sajtó állítólagos rosz indulatát, melylyel az Franciaország iránt viselkedik, a legsértőbb, a legellenségesebb czikkeket és röpíratok terjesztése által. „Sajnálók — ugymond

— ha azon kényszerítő helyzetbe jutnánk, hogy magunk értesülj meg Belgiummal oly törvényhozási módosításnak szükségességét, mely nem enged meg kormányának a legelső nemzetközi kötelesség-teljesítést, hogy t. i. ne tőrjön a maga kebelében oly igazságokat, melyeknek célja: a szomszéd államok békéjének megzavarása. Az erősebbnek panasza a gyengébb irányában inkább látszanak fenyegetésnek, hogysem kiterlíni ne fogóknak az ezen eszközhöz folyamodást“ sat.

Ezután Clarendon lord szólott. Osztja részben Walewzski gróf véleményét; de a sajtó elleni panaszt viszonzás nélkül hagyta, szép csendesen kikerülve az ellene is vetett kelepcezt.

TÖRÖKORSZÁG. Ujabb híreink szerint az angolok, mint hivestül ősszel a vándor madarak, nyakra-főre kezdetek a török területből kivonulni, nem csak az europai, hanem az ázsiai részről is. Kerts, Kinburn s Kamieshból s a többi pontról is oly nagy sietséggel takarodnak ki, mintha ellenség elől erednének futásnak. Mit jelent ez? Kérdi egyik párisi levelező, nem úgy látszik-e, mintha Anglia boszankodását árlná el oly béke fölött, melyet akarátja ellen irt alá? nem lappang-e ezen lépés alatt valami politikai utógondolat? — Ily sebes visszavonulást csak azon körülmény indokolhatja, ha a visszavont csapatokra fontos rendeltetés várna más téren valamely ellenséges érzelmű országgal szemben, mit sehol sem tudunk, legalább a jelen pillanatban képzelní. A francziákra nézve főleg az boszantó, hogy ők arra számoltak, miszerint az angolok is egy ideig fogának még Törökországban maradni, s így magok — a francziák — annyiaval csekélyebb őrséget akarván ott hátrahagyni, hadseregök nagy részét már is utnak indították haza felé.

Stambulban a keresztények, sőt a józanabb belátású törökök közt is kedvetlen hatással való azon hír, hogy a nyugotiak oly rögtön maga sorára hagyják Törökországot; mert jól tudják, hogy nem csak a tartományokban, hanem a fővárosban is a törökök közt nem csekély forrongás uralg, mely előbb vagy később kitörésre juthat s akkor tanúságot teend a világ előtt arról, hogy a török uralom s keresztények elnyomása nélkül a lehetetlenségek közé tartozik. Meglátja minden, csak hajgják el végképp a nyugoti csapatok a török pontokat, az egész birodalom folyton folyó zenebonák tüzhelye lesz, melyet a kormány nem bírand lefojtani. Nem igaz, hogy a hatti-humajum minden meesében teljes tartalma szerint közé lett volna téve, csak némely pontjaiban s nem kevés változtatásokkal lön az kihirdetve, s még ezen alakjában sem ismeri el a törökséget, azt nyilatkoztatván, hogy később meghalni a maga vallásáért, mint ezen okmányt elismerní, mely ellenmondásban áll a koránál. A török államférfiak is nagyon tartanak az imamok, sofik, ulemák és dervisek megsértésétől, a kik hatalmuk alatt tartják az egész népséget.

Omer pasa most Stambulban marad, mint mondják. Ujlag bírja a szultán kegyét s nöl vezzi a trapezuntí volt kormányzó, Hafiz pasa leányát, az utóbbi fia pedig az Omer pasa leányát nyeri nöl. Omer pasának az harmadik tulajdonképpí neje; az első egy dúsgazdag özvegy volt; a második, erdélyi származású, 1854-ben halt el különös módon.

OLASZORSZÁG. Egy Genuában megjelenő hirlap april 16-ról így ír: Az austriai csapatoknak nehány apró mozdulatai a pármái hercegségben sok találosokra adtak alkalmat, úgy hogy majdnem azt kellett hinni, hogy valami fenyegetésről vagy stratégiai elővigyázatról van szó, mire azonban legkisebb ok sem mutatkozik. Csak az ostromállapot kiegészítésére küldetett ki néhány osztály bizonyos utak fölötti őrködés végett, nevezetesen Pontremoliból s a fenhéjázva erősségnek hirdetett Bardi fészekből, mely helyek egyébiránt magában a hercegségekben fekszenek. Ha egy hadnag vagy káplár vezetése alatt egy szakasz katoná vonul egyik faluból a másikba, ez ugyan semmi okot sem szolgáltatathat a nyugoti hatalmak szövetsége nyugtalanságára.

— Cavour gróf, kiről már most bizonyos, hogy a congressus beféjezésekor forma szerinti óvást nyújtott be az olasz ügy visszaautasítása mellett, Párisból elindult haza felé, hol barátjai részéről nagy ovatiók, az ellenzék részéről pedig heves interpellatiók várják.

— La Marmora a krimiai szárd sereghez intézett kiáltványában mondja: „A béke megsemmisíti a dicsőség iránti reményeinket; de azon gondolatlalt vigasztaljuk magunkat, hogy azok a szövetséges tábornokok által becsültetnek s hazánkra nézve nem vesznek el.“

— A római ministeri tanács amnestia-adást forgat eszében. A kegyelem, mint mondják, azokra is ki fog terjedni, kik a mozgóvá tett polgári őrseregben Garibaldi alatt is megmaradvá, sikrá szálltak volt a francia és austriai hadcsapatok ellen, minék következtében azután részint hivatal

vesztettek, részint száműzettek, s ezeknek száma igen nagy.

UJABBAK. Ázsiai Törökországban a lázadás nyíltan kitört. Beirutból april 14-ről írják: „Nap-luza és környéke teljes lázadásban van. Alkalmat erre egy oszmán koldusnak egy angol hittérítő általi meggyilkoltatása szolgáltatott. A consulságok házait megrohanták, a kir. porosz consult megölték, keresztény templomokat s házakat kiraboltak. 12. és 13-kán az itteni consulk tanácskormányokat tartottak a fölkelés ellen alkalmazandó rendszabályok iránt. Venus cs. kir. fregát, mely f. hó 8-án érkezett ide Alexandriából, hír szerint fölkéretett, hogy a Naplusa és Jeruzsálemben levő keresztények őltalmára vitorlázna el Jaffába.

— Londonból írják: A Franciaországgal viszonylatok mind inkább feszülnek. Clarendon lord boszus indulattal tért haza, a becsületrend nagykeresztjét a francia császártól visszaszántotta.

— A hajóhadí szemle april 23-án nagyszerű módon ment véghez.

— Az alsóházban megczáfolta Palmerston azon hirt, hogy Canadába 10,000 ember volna szárvá; csak 4000 fog menni angol Északamerikába. — Costa Ricába Walker ellen semmi csapat sem fog küldetni.

— A felsőházban april 24-kén Clarendon lord megjelenését örömríadással fogadták. Lyndhurst lord indítványt jelent be az olasz ügyet s különösen az austriai hadsereg által gyakorolt megszállást illetőleg. Clanricarde l. indítványozza, hogy az olasz ügyekre, főleg Parmának az austriaiak általi megszállására vonatkozó iratok a ház elé terjesztessenek. Clarendon l. ezen dolgról kimerítő fölvilágosítást csak akkor nyújtand, ha majd Lyndhurst l. indítványa kerül tárgyalás alá; jelenleg csak azt jegyezvén meg, miszerint a pármái hg meggyilkoltatása óta az özvegy hercegnő minden megkísérté, hogy szelid kormányzás által a kedélyeket lecsillapítsa. Azonban kénytelen vala ostromállapotba helyezni birtokát, — s az 1847-ben Ausztria, Modena és Parma közt kötött szerződvény szerint — Crenneville tábornok állott a dolgok élére. Egyébaránt Bécsből vett adatok nyomán állithatja, miszerint hirlapok által a Parmában állomásozó austriaiak száma nagyon is túl van fesztíve, — s hogy a piemonti határszélekre új csapatok nem küldettek.

Páris, april 28. (Táv.S.) A Moniteur jeleníti: „Tegnap f. hó 27-kén cseréltetének ki a ratificatió délután 3 órakor. A békeszerződés s csatolmányainak, valamint a jegyzőkönyveknek nyilvánítása 29-én fog történni. A császár szombatn fogadta bucsukihallgatáson Cavour grófot, ki tegnap reggel útazott el.

LEGUJABBA. Marseille, april 29. A gözös híreket hoz Jaffából f. hó 16-ról. — 15-én ismét vérengző harc volt a lázadók és a török csapatok közt; a kormányzó győzött, de segédsapatokat kívánt Jeruzsálemből. A basa és a consulk erőlyes magatartása elfordítá a veszélyt Jeruzsálemről. — Napluzában a lázadás alatt a consuli zászlókat elégették sat. A porosz consul titkára meggyilkoltatták. (tehát nem a consul, mint előbb hitték s hirdették.)

London, april 28. Palmerstonnál meeting volt politikai barátjainak egyesítése végett — s kivánt sikerrel. — Az alsóházban Palmerston, a felsőházban Clarendon letették a házassztalára a békeokmányt tetszésjelek közt. Az e feletti vita következtől hétfőre lön határozva.

Stambul, april 21. A Krimből visszatérő seregek átvonulása szakadatlanul tart. — Magnesiában ellenséges hangulatja jelentkezett a muzulmán népnek a keresztények irányában; a hatóságok ébersége minden kihágásnak elejét vette.

Állam- és iparpapírok árkelete.

Bécs, april 28—29. 1856.

E r t é k	April 28.	April 29.
5 ⁰ / ₁₀₀ -es met.	84 ³ / ₈	84 ³ / ₈
4 ¹ / ₁₀₀ -es met.	75	74 ³ / ₄
4 ⁰ / ₁₀₀ -es met.	66	65 ³ / ₄
Nemz. kölcsön	85	84 ¹ / ₁₀
1834-ki sorsjegy kölcsön	—	223 ¹ / ₂
1839-ki	132 ³ / ₄	132 ¹ / ₂
1854-ki	107 ¹ / ₂	107 ³ / ₆
5 ⁰ / ₁₀₀ -Földtehermentesítéskötelezv.	—	81
Északi vasutrézsvény	—	202 ¹ / ₂
Francia	—	351
Hitel részv.	343 ¹ / ₂	343
Bank részv.	1108	1110
Duna gőzhajózási	618	618
Arany	5 ³ / ₈	5 ³ / ₈
Ezüst	—	4 ¹ / ₂

Felölös szerkesztő:
VIDA KÁROLY.

 Mai számhoz két melléklet van csatolva.